

Συνέδριο «Το περιβαλλοντικό δίκαιο αντιμετώπο με την περιβαλλοντική κρίση»

Αποσπάσματα ομιλιών

Αποσπάσματα ομιλιών από το συνέδριο με θέμα «Το περιβαλλοντικό δίκαιο αντιμετώπο με την περιβαλλοντική κρίση», που πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή 6 Νοεμβρίου 2020.

Θεοδότη Νάντσου, επικεφαλής πολιτικής του WWF Ελλάς: «Από το 2005, οπότε εκδόθηκε η πρώτη έκθεση του WWF Ελλάς για την περιβαλλοντική νομοθεσία, μέχρι σήμερα, η Ελλάδα έχει διανύσει πολύ δρόμο στον ζωτικής σημασίας τομέα του περιβαλλοντικού δικαίου. Ενώ όμως σημειώθηκαν βελτιώσεις σε πολλά πεδία, όπως για παράδειγμα η πρόσβαση του κοινού σε πληροφορίες για το περιβάλλον, εντούτοις ιδιαίτερα κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης είδαμε απανωτά επεισόδια υποχώρησης σε κρίσιμα μέτωπα του περιβαλλοντικού κεκτημένου. Νομοθετικές και πολιτικές πρωτοβουλίες με μεγάλο κλιματικό αποτύπωμα και με εξαιρετικά σοβαρές επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον της χώρας άφησαν έντονο στίγμα τόσο στην ποιότητα των νόμων, όσο και στην εφαρμογή τους. Με την ανθρωπότητα να ζει την πρωτοφανών διαστάσεων κρίση της πανδημίας και με την κλιματική αλλαγή να επιδεινώνεται με δραματικούς ρυθμούς, είναι πια θέμα ζωής και θανάτου να αντιμετωπίσουμε το περιβάλλον στις πραγματικές του διαστάσεις: ως πηγή ζωής και δημόσιας υγείας, αλλά και ζωντανής οικονομίας και βιώσιμου μέλλοντος για όλους μας. Τώρα περισσότερο από ποτέ, χρειαζόμαστε νόμους που προλαμβάνουν τις περιβαλλοντικές κρίσεις, αντί απλώς να αναχαιτίζουν και να μετριάζουν τις ζημιές. Η ανθρωπότητα χρειάζεται πολιτικές που κοιτούν προς το μέλλον».

Christoph Sobotta, εισηγητής (Référéndaire) στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης: «Σε πολλούς τομείς το ενωσιακό περιβαλλοντικό δίκαιο ήδη εφαρμόζεται πολύ αποτελεσματικά για την προώθηση της προστασίας του περιβάλλοντος, αλλά κάποια εργαλεία του δεν αξιοποιούνται ακόμη επαρκώς ώστε να επιτύχουν τα μέγιστα».

Αλέξανδρος Κουλίδης, Προϊστάμενος του Τμήματος Γ' στη Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης του υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας: «Η υπέρβαση της περιβαλλοντικής και κλιματικής κρίσης απαιτεί πολυσύνθετη προσπάθεια και η περιβαλλοντική αδειοδότηση μπορεί να αποτελέσει ένα από τα βασικά εργαλεία υιοθέτησης των κατάλληλων μέτρων».

Γιώργος Χασιώτης, νομικός συντονιστής του WWF Ελλάς: «Με δεδομένο ότι έρχεται ζωτικής σημασίας νέα νομοθεσία για την κλιματική αλλαγή και την κυκλική οικονομία, της οποίας η εφαρμογή θα βασιστεί σε μεγάλο βαθμό στον θεσμό της περιβαλλοντικής αδειοδότησης είναι σημαντικό να ενισχύσουμε το πλαίσιο εγγύησης της καλής κατάστασης διατήρησης της φύσης».

Ηλίας Κουβαράς, Πρωτοδίκης Δ.Δ. - Μεταδιδάκτωρ Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ: «Η απουσία ανεξάρτητης αρχής για περιβαλλοντικά ζητήματα [...], μπορεί να αποδοθεί ίσως, μεταξύ άλλων, στην ακτινοβολία του ΣτΕ ως εγγυητή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας κατά τις προηγούμενες δεκαετίες και στην αυξημένη δικαιοπλαστική του μέριμνα. Δεδομένου ωστόσο του σαρωτικού αναπτυξιακού προτάγματος της εποχής, είναι αμφίβολο αν ο τρόπος εφαρμογής της εξαιρετικά σύνθετης τεχνικής νομοθεσίας, εφόσον δεν ελέγχεται ακυρωτικά, μπορεί να επαφίεται αποκλειστικά στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, τις αποκεντρωμένες διοικήσεις και τα λοιπά διοικητικά όργανα, τα οποία καλούνται, στα πλαίσια της ενότητας του κυβερνητικού έργου, να προβούν σε επιλογές υπό την ασφυκτική πίεση για οικονομική ανάπτυξη. Κατά την άποψή μας λοιπόν, θα παρουσίαζε υψηλότερα εχέγγυα να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της εποχής, ένα

υβριδικό σύστημα που θα διασφαλίζει την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας στην περιβαλλοντική αδειοδότηση. Το σύστημα αυτό θα αποτελούταν σε ένα πρώτο στάδιο από ένα εξειδικευμένο τεχνικό όργανο, οι αποφάσεις του οποίου θα υπόκεινται εν συνεχεία σε ακυρωτικό έλεγχο».

Marta Ballesteros, δικηγόρος, Διευθυντικό Στέλεχος στην Milieu Consulting, Sprl: «Το περιβαλλοντικό δίκαιο της ΕΕ μπορεί να δώσει το έναυσμα για αποτελεσματική προστασία από την περιβαλλοντική κρίση. Οι οδηγίες για τη φύση παρέχουν ένα καλό θεσμικό πλαίσιο προστασίας, το οποίο προσφέρει ανταγωνισμό επί ίσοις όροις, είναι εφαρμόσιμο και έχει την απαραίτητη ευελιξία. Η προστασία της φύσης, ειδικά όταν συσχετίζεται με άλλα συμφέροντα, πρέπει να ανταποκρίνεται και να αντιμετωπίζει το μεγάλο πρόβλημα της μείωσης της βιοποικιλότητας».

Hans Bruyninckx, Διευθυντής του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος (ΕΕΑ): «Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία θέτει μία φιλόδοξη πολιτική ατζέντα για την Ευρώπη. Η κλιματική ουδετερότητα, η κυκλική χρήση των πόρων και υλικών, η ισχυρή βιοποικιλότητα, η μηδενική ρύπανση και η κοινωνική δικαιοσύνη είναι θεμελιώδη στοιχεία της ατζέντας. Αυτοί οι στόχοι βαθμιαία ενσωματώνονται στο κοινοτικό κεκτημένο και μεταφράζονται σε δεσμευτικές νομικές προτάσεις. Έτσι, οι πολιτικές της ΕΕ γίνονται δεσμευτικές και εφαρμόσιμες. Μία από τις προκλήσεις θα είναι η αντανάκλαση του ρόλου του νομικού συστήματος σε πολιτικό πλαίσιο που ολοένα και περισσότερο δίνει έμφαση στον συστημικό και διασυνδεδεμένο χαρακτήρα των προβλημάτων και των λύσεων, την οραματική προοπτική (2030-2050), τη διαγενεακή διάσταση, και την παγκόσμια ευθύνη, κλπ».

Matthias Duwe, Υπεύθυνος για το Κλίμα στο Ecologic Institute: «Οι εθνικοί κλιματικοί νόμοι είναι απαραίτητοι για την καλύτερη οργάνωση της δράσης των κυβερνήσεων, τη βελτίωση της διαφάνειας και βέβαια την ενίσχυση της συμμετοχής και συμβολής από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη και τους πολίτες. Στην Ευρώπη, η πλειοψηφία των κρατών έχει κλιματική νομοθεσία, είτε σε μορφή σχεδίου είτε σε στάδιο υιοθέτησης. Η Ελλάδα θα είναι μια πολύ σημαντική προσθήκη σε αυτή τη συντροφιά, αν αποφασίσει να προχωρήσει σε τέτοια νομοθετική πρωτοβουλία».

Αναστασία Ρωμανού, Ερευνήτρια, ειδική σε θέματα κλίματος στο Ινστιτούτο Διαστημικών Μελετών Goddard της NASA: «Η κλιματική αλλαγή προχωρά ανεξέλεγκτη: ακόμη και εν μέσω της παγκόσμιας πανδημίας και της περιστασιακής αλλά δραστηκής μείωσης του διοξειδίου του άνθρακα που ακολούθησε, το έτος 2020 θα καταγράψει τις υψηλότερες συγκεντρώσεις για όλα τα αέρια θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα της Γης και συγκεκριμένα τα υψηλότερα επίπεδα CO₂ κατά τα τελευταία 3 εκατομμύρια χρόνια. Το 2020 είναι επίσης πολύ πιθανό να γίνει το θερμότερο έτος που μετρήθηκε ποτέ, ενώ οι πάγοι της Αρκτικής αυτό το καλοκαίρι υποχώρησαν στο χαμηλότερο επίπεδο που έχουμε παρατηρήσει. Σε σχέση με αυτές τις αλλαγές, αναμένουμε αύξηση των καυσώνων σε χερσαία και θαλάσσια περιβάλλοντα, απορρύθμιση του κύκλου του νερού με υγρότερες τροπικές περιοχές και ξηρότερες υποτροπικές που οδηγούν σε αύξηση του αριθμού και της έντασης των πυρκαγιών, της ερημοποίησης, των καταγίδων σκόνης, των ισχυρότερων τυφώνων, των πλημμυρών και της αύξησης της στάθμης της θάλασσας. [...] Η θέσπιση αποτελεσματικών νομικών και θεσμικών πλαισίων είναι ζωτικής σημασίας για τη διαχείριση και την αποτροπή περαιτέρω κλιματικής κρίσης, τόσο σε τοπικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Αυτή η ανάγκη είναι ιδιαίτερα σημαντική σήμερα που τεράστια πακέτα οικονομικής ενίσχυσης μετά την επιδημία διοχετεύονται σε πράσινες πρωτοβουλίες, ενώ η χρηματοδότηση συγκεκριμένης, βιώσιμης πολιτικής για το κλίμα υστερεί».

Γιώργος Καριψιάδης, Προϊστάμενος του Τμήματος Δικαίου Ευρωπαϊκής Ένωσης της Ειδικής Νομικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εξωτερικών: «Η αλληλουχία κλιματικής αλλαγής και προσφυγικών ροών τροφοδοτεί μίγμα ανθρωπιστικής κρίσης που πρέπει να βρούμε τρόπους να αντιμετωπίσουμε. Όμως, σε έναν κόσμο που οι μισοί θα αναζητούν στέγη και τροφή και οι άλλοι μισοί δεν θα κοιμούνται, δεν είναι διόλου βέβαιο ότι θα τα καταφέρουμε».

Άννα Παπαδημητρίου - Τσάτσου, νομικός, Νόμος+Φύση: «Το μήνυμα του σημερινού συνεδρίου θα μπορούσε να ήταν πως κάτι έχουμε κάνει πολύ λάθος για να φτάσουμε στη σημερινή περιβαλλοντική και κλιματική κρίση και στην τραγική πανδημία του COVID-19 που ζούμε σήμερα. Ας προσπαθήσουμε, με όσα μέσα διαθέτουμε, να αλλάξουμε την παρούσα κατάσταση. Είναι ίσως θέμα ζωής ή θανάτου. Η εξέλιξη και η διεύρυνση των νομικών εργαλείων και του περιβαλλοντικού δικαίου είναι απολύτως αναγκαία γι' αυτή την αλλαγή χωρίς φυσικά να αρκούν από μόνα τους».